

یونسکو

۱ - یونسکو و هدفهای آن

۲ - کمیسیون ملی یونسکو در ایران

۱ - یونسکو و هدفهای آن :

یونسکو یکی از سازمانهای وابسته به سازمان ملل متحد است که در زمینه ایجاد حسن تفاهم بین تمام مردم جهان از طریق بسط علم و فرهنگ و تربیت مشغول فعالیت است. پس از پایان جنگ بین‌المللی دوم یونسکو دو وظیفه عمده در پیش داشت. یکی مرمت خرابیهای ناشیه از جنگ و دیگری فراهم آوردن موجبات تبادل تجربت و علوم بین ملل مختلف. یکی از عوامل مهم جنگها و اختلافات سوء تفاهماتی است که غالباً بین افراد و ملل بوجود میآید و عامل مهم سوء تفاهمات آشنا نبودن افراد و ملل بطرز فکر و فلسفه زندگی یکدیگر است. یونسکو با تعقیب رویه مخصوص در نشر علم و فرهنگ و تبادل عقیده و افکار و اطلاعات میکوشد تا موجبات سوء تفاهمات را از بین برده برادری و دوستی را بین افراد خانوادہ بزرگ بشر بوجود آورد. پس از پایان جنگ یونسکو سعی کرد پیشوایان فکری و تربیتی بشر را بهم نزدیک نماید تا با آشنا کردن آن دسته از رهنمایان قوم موجبات برقراری انس و الفت بین سایر افراد نیز فراهم شود.

اقدامهای یونسکو را ممکن است بطور مختصر از اینقرار دانست :

از بین بردن بیسوادی و جهل بشر بعنوان اولین قدم در بالا بردن سطح زندگی. حداکثر استفاده از آموزشگاهها - کتابخانهها - موزهها - سینماها و

ایستگاههای فرستنده رادیو برای توسعه معلومات و ایجاد محیط حسن تفاهم.

فراهم کردن وسائل تبادل فکر و عقیده و محصول دفاعی بشر.

تشویق همکاری دانشمندان در زمینه توسعه علوم و در اختیار عموم قرار دادن

نتایج علمی کارهای ایشان.

تشخیص اختلافات مذهبی، اجتماعی و نژادی افراد بشر و کوشش در برطرف کردن آنها و مبارزه با تعصبات جاهلانه‌ایکه مانع استواری روابط دوستانه و برادری بین مردم میشود.

هر سال یونسکو يك کنفرانس عمومی تشکیل میدهد و مشی کار و برنامه سالانه خود را تعیین میکند در فاصله بین کنفرانسهای عمومی اتحاد تصمیم در باره کارهای یونسکو یا هیئت مدیره یونسکو است. هیئت مدیر یونسکو مرکب از ۱۸ نفر عضو است که در کنفرانس عمومی برای مدت سه سال انتخاب میشوند کارهای اداری یونسکو در دبیرخانه یونسکو انجام میشود. در راس دبیرخانه دبیر کل سازمان قرار دارد که مرکز کاران در پاریس است. بودجه سالانه دبیرخانه در سال ۱۳۲۹ مبلغ ۸۰۰۰۰۰۰ دلار و عده کارمندان آن ۷۰۰ نفر بود. مبلغ ۲۸۱۴۳۸۱ دلار از مبلغ فوق را دولت امریکا پرداخت نمود.

کارهای اساسی یونسکو :

یونسکو تا کنون هشت کنفرانس عمومی تشکیل داده : در ۱۹۴۶ در پاریس در ۱۹۴۷ در شهر مکزیکو ؛ در ۱۹۴۸ در لبنان در شهر بیروت ؛ و از سال ۱۹۴۹ به بعد در شهر پاریس. هر ساله یونسکو قدمهای مؤثر و عملی تری در پیشرفت مقصودهای خود برداشته و با پیشنهادهاییکه از طرف کشورهای عضو شده مشی آن روشن تر گردیده است. جلسه سال ۱۹۴۹ مخصوصاً جلسه کوتاهی بود و بیشتر توجه معطوف باین شد که از بین پیشنهادهای قدیم و جدید آنهایی را در نظر بگیرند که که بودجه و اعتبار کمتر لازم داشته باشد. در همین جلسه پیشنهاد همکاری یونسکو برای کمک‌های فنی نسبت بکشورهاییکه از لحاظ فنی توسعه پیدا نکرده اند مورد تسویب واقع گردید.

بسیاری از تصمیمات اساسی در بیروت اتخاذ شده. در این کنفرانس تصمیم براین گرفته شد که تشکیل و تشویق کمیونهای ملی را در کشورها مورد توجه خاص قرار دهند تا آن کمیونها همکاری توده مردم را در پیشرفت مقاصد عالیة یونسکو جلب نمایند. طرفداری از اعلامیه حقوق بشر هدف عمده و اساسی یونسکو تلقی گردید

تبادل از ادنه اطلاعات مورد اهمیت قرار گرفت. هر فردی باید این آزادی را داشته باشد که بهر ایستگاه رادیویی که مایل باشد گوش بدهد و اخبار و اطلاعات مورد علاقه خود را از آن کسب نماید. همچنین پروژه‌های تعلیماتی برای حفظ غذا و استفاده از منابع طبیعی، و همکاری سازمانهای بزرگ توده‌ای کار و کشاورزی با جوانان تمام ملل توصیه شده.

اهمیت بی نظیر یونسکو در از بین بردن مشکلات مهم بین‌المللی از آغاز کار معلوم بود. اول دفعه بموضوع حق طبع توجه کرد و نتیجه مطالعات خود را در اختیار کارشناسان بسیاری از کشورهای قرار داد. سپس برای از بین بردن موانع تبادل و ارسال لوازم سمعی و بصری اقدام کرد و مقرراتی وضع نمود تا بموجب آن حقوق کمرکی آلات علمی، فرهنگی و تربیتی یا بکلی حذف شود و یا به میزان قابل ملاحظه‌ای تخفیف پیدا کند. انجام این منظور را با تنظیم عهدنامه‌های متقابل بین کشورهای عضو توصیه و تشویق کرده است. این قرارداد را فعلاً دولت امریکا و ایران و چند کشور دیگر امضا کرده و سایر کشورهای نیز تحت مطالعه قرار داده‌اند. اکنون یونسکو متوجه این مسئله اساسی است که موجبات تبادل از ادنه مضبوطات را نیز فراهم نماید. تجدید نظر در کتابهای درسی یکی از مسائلی است که همیشه مورد توجه یونسکو بوده است. یونسکو میکوشد تا با تجدید نظر در کتابهای درسی مسائلی در کتابها گنجانیده شود که موجب برقراری حسن تفاهم بین افراد جامعه انسانی گردد و تعصبات نارواییکه احياناً در بعضی کشورها نسبت بکشورهای دیگر وجود دارد از بین برداشته شود.

تعلیم و تربیت برای رفع احتیاجات همه مردم دنیا :

در کتاب یونسکو بنام « کتابهای احتیاج » وضع کشورهای آسیب دیده از جنگ را روشن کرد و از بسیاری از کشورهای دنیا برای تعمیر خرابیهای ناشیه از جنگ جلب کمک نمود. در دنبال این دو کتاب جزوه‌های دیگری تحت عنوان « کودکان قربانیهای جنگ » چاپ شده است. همچنین کتابهایی در باره دانشگاهها، کتابخانهها آزمایشگاهها، موزهها و نمایشگاههای هنری که بواسطه جنگ خراب و ناقص شده است بطبع رسیده. با اینکه در امریکا مؤسسات مجهزی برای ترمیم خسارات ناشیه

از جنگ وجود درد معذک کمک‌های برای ترمیم خسارات ناشیه از جنگ از بسیاری از کشورها دریافت کرده و اقدامات مهمی در این زمینه انجام داده است .
 ۱۰۰۰۰۰۰ دلار کانادا ، ۴۵۰۰۰۰۰ دلار استرالیا ، ۷۵۰۰۰۰ دلار نیوزیلند
 ۲۸۰۰۰۰۰ دلار شهرداری لندن ، ۱۰۰۰۰۰۰ دلار نروژ و ۲۲۹۰۰۰ دلار بشویک برای این منظور یونسکو پرداخته‌اند .

بودجه خود یونسکو بیشتر صرف احتیاجات ضروری و فوری شده است .
 در حدود در سال ۱۹۴۷-۴۸ / ۳۸۵۰۰۰۰ دلار بطور تساوی برای تهیه کتاب و لوازم فنی و علمی و تربیتی خرج شد در سال ۱۹۴۸-۴۹ نیز مبلغ ۱۷۰۰۰۰۰ دلار بهمین ترتیب مصرف شد . از وجوهیکه یونسکو از منابع مختلف دریافت نموده به ۱۲ کشور آسیب دیده از جنگ کمک کرده و با صرف مبلغ ۵۰۰۰۰۰ دلار ۳۹ آموزشگاه برای پناهندگان بی بضاعت عرب تأسیس نمود . به ۳۰ سازمان که متصدی تشکیل ۲۰۰ اردوگاه در اروپا است کمک کرده و یک سازمان ائتلافی کودکان تأسیس کرده است تا باطفال بی سرپرست و بیچاره‌ایکه در اثر جنگ دچار وضعیت رقت آوری شده‌اند مدد رسانند .

مرمت ساختمانهای آسیب دیده از جنگ فقط یک قسمت کوچک از کار یونسکو را تشکیل میدهد . موضوع مبارزه علیه بیسوادی و دادن پیشنهادات و راهنماییها برای بهبود و اصلاح و پیشرفت وضع فرهنگی کشورها نیز مورد توجه یونسکو بوده است ۲۳ کشور با دادن رویه کار و نشریه و اعزام هیئت‌های مشاور و تشکیل کنفرانسها در انجام این منظور همکاری کرده‌اند .

کمک مردم تا آماده کمک بخود شوند :

در بعضی از کشورها از جمله در هائی‌تی یونسکو متوجه شد که بواسطه وجود کثرت جمعیت - فقر و ناخوشی و مرض هیچگونه برنامه فرهنگی برای مردم مفید واقع نخواهد شد مگر اینکه مقدم بر تعلیم و تربیت برنامه‌ای برای از بین بردن مرض و ناخوشی و فقر و رسیدگی بموضوع زیادی جمعیت تنظیم و اجرا شود .

ضمن تقاضای کمک از خارج یونسکو و خود دولت هائی تی متوجه شدند که باید بمردم کمک کنند تا بتوانند بخود کمک نمایند. علاوه بر فقر فاحش یونسکو با اشکال دیگری نیز مواجه شد که مهمتر از همه فقدان سازمان اجتماعی بود لذا اقدامات اساسی برای برقراری سازمان، معالجه امراض و بهبود وضع بهداشتی مردم و استفاده از منابع کشاورزی کشور بعمل آمد. دره مارییل واقع در هائی تی بقدری وضع اسفناکی دارد که حتی اگر اقدامات فوق را نیز در نظر بگیریم باز حصول امید برای اصلاح اوضاع و آماده کردن اجتماع برای قدم دوم یونسکو که مبارزه با بیسوادی است کار آسانی نیست مگر اینکه اقدامات مزبور مستمراً و مدتها ادامه پیدا کند.

وظیفه یونسکو این است که نقشه‌های مختلف تعلیم و تربیتی را که در نقاط مختلف دنیا اجرا شده در نظر گرفته نتایج حاصله آنها را مورد بررسی قرار دهد؛ سپس متدها و طریقه‌های مناسب و مفید را بکشورهای مورد نظر توصیه نمایند.

یکی از اقدامات فوق‌العاده مفید یونسکو تشکیل سمینرهای بین‌المللی معلمین است. منظور از سمینرها ایجاد محیط همکاری برای معلمین است تا بتوانند طریقه و روش بهتری برای ایجاد محیط حسن تفاهم بین افراد بشر اتخاذ کنند. در سال ۱۹۴۸ سه سمینر از این قبیل در دانشگاه چارلز در پراگ، کالج اشبریج در انگلستان و کالج ادلفی در گردن سیتی در استان نیویورک تشکیل گردید. دو سمینر هم در سال ۱۹۴۹ تشکیل شده - یکی در برزیل برای بررسی موضوع بیسوادی در امریکای جنوبی، دیگری در هندوستان برای مطالعه تعلیم و تربیت اکابر برای اجتماعات روستائی در خاور دور یونسکو مسیونرهای به تایلند و فیلیپین و افغانستان بنا بدعوت خود انگشورها اعزام داشته. هدف این مسیونها دادن نظرهایی در زمینه سیستم‌های تربیتی و مبارزه با بیسوادی و برنامه‌های فرهنگی بوده است. مسیونها دیگری نیز برای آینده نزدیک در نظر گرفته شده است.

در تماس قرار دادن رهبران جامعه با یکدیگر :

تشکیل کنفرانسهای بین‌المللی برای پیشرفت منظورهای یونسکو در رشته‌های

مختلف یکی از با صرفه‌ترین و مفیدترین وسایل شناخته شده است. این کنفرانسها گاهی با شرکت عده کثیری از کارشناسان فنی تشکیل میشود و گاهی با عده معدودی یونسکو کنفرانسهایی از نمایندگان دانشگاههای جهان تشکیل داده که در نتیجه مرکزی برای دانشگاهها در خانه یونسکو برای همکاریهای بیشتر بوجود آمده است. کنفرانس دیگری نیز برای جوانهایی تشکیل شده که بر اثر شروع جنگ نتوانسته‌اند بتحصیلات خود ادامه دهند. یونسکو با همکاری دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت دو کنفرانس در زمینه تعلیمات عمومی تشکیل داده است این دو کنفرانس احتیاج به تکمیل متد و ابزار تدریس را تأکید کرد.

یونسکو از طریق انجمن بین‌المللی تئاتر کاریرا که اکنون در چهارده کشور از جمله در امریکا برای پیشرفت تئاتر شروع کرده‌اند بهمین منظور تعقیب کرده. شورای بین‌المللی موسیقی برای هم‌آهنگ کردن انجمنهای موسیقی مختلف بین‌المللی تأسیس شده، شورای بین‌المللی موزهها برای مجانی کردن بازدید آثار باستانی و حفظ بناهای تاریخی و آثار هنری و قراردادن موزهها برای نشر معلومات در باره علوم و فرهنگ و تمدن تمام مردم جهان تشکیل شده. توأم با این عمل یونسکو از آثار برجسته هنری دنیا نسخه‌های رنگی زیبایی بقیمت ارزان تهیه و در دسترسی عموم قرارداده است. دو کاتالک تاکنون از این آثار تهیه شده و در نظر است نمایشگاههایی در بسیاری از کشورها تشکیل شود.

شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد و همچنین بسیاری از دولتها تقاضا کرده‌اند که یونسکو موجبات ترجمه کتابهای بزرگ ادبی و فلسفی و علمی را بزبانهای مختلف فراهم نماید. صورتی از کتابهاییکه بزبانهای مختلف ترجمه شده است و همچنین مواعی که برای ترجمه آثار بزرگ به بعضی از السنه وجود دارد توسط کارشناسان فنی مورد مطالعه قرار گرفته تا بنظر شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برسد.

اداره مرکزی تبادل کتب برای کتابخانهها مورد استفاد، زیاد واقع شده است. پس از پایان جنگ احتیاج مبرمی بکتابهای علمی - فنی و طبی احساس میشد. یونسکو برای تهیه اینگونه کتابها کوشش کرد. یکی از کارهای یونسکو برقراری کوپن

بین‌المللی کتاب بود و چون از لحاظ تبادل ارز بعضی از کشورها با مشکلاتی روبرو بودند خود یونسکو مبلغ ۱۵۰۰۰۰۰ دلار برای پیشرفت این منظور کمک کرده اینک ۱۶ کشور در این نقشه شرکت دارند. یونسکو بارزش ۱۵۰۰۰۰۰ دلار کوپن در اختیار کشورهای آسیب دیده از جنگ قرار داده. کشورها میتوانند کوپن‌ها را به پول خود خریداری نمایند سپس یونسکو بکشور فروشنده کتاب پول همان کشور را پردازد. تصمیم بر این گرفته شده است که در آینده نزدیکی همین نقشه را در باره آلات سمعی و بصری نیز اجرا نمایند.

تبادل اشخاص و اطلاعات:

یونسکو با چاپ کتاب «تحصیل در خارجه» کمک فوق‌العاده مؤثری در زمینه تبادل اشخاص بعمل آورد. این کتاب شامل ۲۱۰۰۰ فقره کمک تحصیل است. کاملترین کتابی است که تا کنون در این زمینه چاپ شده و تصویر روشنی از کمک‌های دولتها و مؤسسات برای تحقیق و مطالعه و تحصیل در بعضی رشته‌ها میکنند و همچنین قسمتهای دیگری که باید کمک نمایند در این کتاب دیده میشود.

خود یونسکو فعلاً ۱۷۵ فقره کمک تحصیل میدهد که بسیاری از آنها را با همکاری بعضی از دولتها و سازمانها فراهم کرده است علاوه بر این ۵۰ فقره کمک تحصیلی دیگر نیز با نظر یونسکو اداره میشود. از نوع کمک تحصیلاتیکه باین ترتیب یونسکو میدهد میتوان کمک تحصیل‌های ذیل را نام برد: ۹ فقره از طرف انجمن شیمیائی امریکائی، ده فقره از طرف مؤسسه تهیه کنندگان فیلمهای انگلیسی و پنج فقره از طرف روزنامه‌های انگلیسی، ۶۵ فقره از شورای کانادائی برای تجدید ساختمان و ۲۷ فقره از بودجه شهرداری لندن برای تربیت متخصصین پرورش کودک، ۲۶ فقره از استرالیا برای کشورهای جنوب شرقی آسیا، ۴ فقره از دولت نروژ و مؤسسه هواشناسی نروژ. یونسکو همچنین برای تحصیل شخصی راهنمایی میکند و برای تهیه فرصتهای تحصیلی کارمندان فنی در رشته‌های مختلف فعالیت مینماید.

یونسکو خلاصه‌ای از وضع مطبوعات، رادیو و فیلم را در ۴۳ کشور چاپ کرده و احتیاجاتی که بلوازم فنی و مصالح کار و کارمندان مطلع وجود دارد نشان

داده. همچنین برنامه هفتگی رادیویی تشکیل داده تا پیشرفت در زمینه فرهنگ-علم و تربیت را تشویق کرده و مشکلاتیکه مردم جهان با آن روبرو هستند معلوم کند. اخبار یونسکو نیز برای مطبوعات چاپ میشود. روزنامه ماهیانه کوریر یونسکو که فعلا بچهار زبان چاپ میشود بواسطه نشر مقالات مفید در رشته‌های مختلف مربوط بهدفع یونسکو فعلا شهرت بی نظیری پیدا کرده و مورد استفاده کامل اشخاص ذینفع است. مقالاتی نیز در زمینه کار اشخاص بزرگ که در زمینه علم و ادب خدمت کرده‌اند بطبع رسانیده و در کارهای مطبوعاتی دو موضوع حقوق بشر و «غذا و بشر» را مورد توجه مخصوص قرار داده است.

تحقیق و تبع در زمینه علوم

علاقه یونسکو بعلوم از جهات مختلف است و از حفظ منابع طبیعی تا تبادل جهانی تحقیقات علمی توسعه دارد. توجه زیادی به نقش‌های تحقیقاتی در دره امازون معروف بانجمن هیذین (جنگل) امازون معطوف شده. یونسکو مبلغ ۵۰۰۰۰۰ دلار صرف کرده تا معلوم نماید این ناحیه‌ایکه دست بشر زیاد در آن کار نکرده چه خدمتی میتواند در زمینه‌های مختلف از موضوع غذا گرفته تا دواجات بنوع بشر انجام دهد. پیشرفته‌ایکه در آینده باید حاصل شود مربوط بعمل کشور های ذینفع است که بودجه سان اول عمل خود را در حدود ۳۰۰۰۰۰۰ دلار برآورد کرده‌اند.

یونسکو همچنین موضوع تشکیل انجمن زمینهای بایر را برای بررسی منابع و امکاناتیکه در بیابانهای وسیع دنیا وجود دارد مورد مطالعه قرار داده است. در این قسمت نیز پیشرفت کار یونسکو مربوط بهمیزان همکاری کشورهایی است که از تشکیل این انجمن بیشتر بهره‌مند میشوند.

یونسکو در اورگوای - چین - هندوستان و مصر مراکز علمی دایر کرده است وظیفه این مراکز جمع آوری و توزیع اطلاعات برحسب تقاضای کشورها است همه گونه اطلاعات از قواعد بنی‌سلین تا موضوع افات نباتی مورد توجه این مراکز است.

یونسکو با شورای بین‌المللی اتحادیه‌های علمی همکاری نزدیک دارد و سالیانه در حدود ۲۰۰۰۰۰۰ دلار بسازمانهای عضو خود کمک کرده. این کمکها موجب تحقق

۱۲۰ پروژه، شرکت ۴۵۰ دانشمند در ۵۰ کنفرانس بین‌المللی، چاپ عده بیشماری گزارشهای مفید و مساعدت در انجام خدمات علمی و پیشرفت آزمایشگاهها شده. کنفرانسها نیز که از طرف یونسکو و با کمک یونسکو تشکیل شده دایره عملیات خود را فقط برشته‌ها مخصوص محدود نکرده بلکه آنها را بمسائل ایجاد حسن تفاهم عمومی و بهبود وضع بشر توسعه داده است از نوع این کنفرانسها میتوان کنفرانس بین‌المللی اقتباسات علمی را نام برد که منظور آن تهیه و پیشرف بولتن اخبار و اطلاعات بوده که در اختیار دانشمندان گذاشته شده مخصوصاً این بولتن برای انهایی برای انهایی در نظر گرفته شده که فاقد منابع و کتابخانه بوده و منظور این است که ملبونها متالاتی که در بیش از ۵۰۰۰۰۰ نشریه سالیانه چاپ میشود در دسترس اشخاص ذینفع قرار گیرد.

وسیع ترین دائه عمل یونسکو

وسیع ترین دائره عمل یونسکو در زمینه مسائلی است که سازمان‌های بین‌المللی دیگر کمتر بآن توجه دارد و عده قلیلی از آنها تجهیزات لازمه را برای نزدیکی باینگونه مسائل دارا میباشند. یونسکو کارشناسان تمام دنیا را بخدمت دعوت کرده. هدف اساسی اینست که مردم دنیا را با فرهنگ یکدیگر آشنا نماید. اختلافاتی که موجب جدائی ملتها میشود از بین ببرد و در اثر انس و الفت و آشنائی و تفاهم، عموم مردم را بظرف یت جامعه جهانی رهبری نماید.

مطالعات یونسکو مسائل اساسی موجود در دنیا را حل نمیکند ولی آنها را معلوم کرده و مورد توجه عموم قرار میدهند نتیجه این مطالعات جزوه‌هایی است بنام « طرق زندگی مردم » - کتابی درباره « نظرات مختلف درباره دمکراسی » و مجموعه مقالات ۳۱ تن از نویسندگان بزرگ درباره حقوق بشر است.

اینها فقط آغاز کاریست که یونسکو در نظر دارد در زمینه نشریه‌های لازم بعمل آورد و با استفاده از افکار نویسندگان مبتکر و توانا در راه ایجاد حسن تفاهم عمومی قدم بردارد.

یکی از کارهای مهم یونسکو وادار کردن مؤسسات ودولتها بانجام پروژه‌هایی است که مستلزم مخارج گزاف است - فعلا اگر مخارجی را که خود یونسکو در

زمینه مرمت خسارات ناشیه از جنگ به‌عهده گرفته با آنچه مؤسسات و کشورها در ارتشویق یونسکو انجام میدهند، مقایسه نمائیم خواهیم دید که چندان قابل مقایسه نیست. یونسکو موجبات تشویق افراد و مؤسسات و ملل را در انجام اینگونه کارها جلب مینماید. راه را تشخیص میدهد و سمت رهبری بخود میگیرد.

در عین حال یونسکو در رشته‌های فرهنگ - علم و تربیت بصورت یک بند اتصال با کشورها درآمده و مرکز همکاری در انجام برنامه‌ها و پروژه‌هایی است که جامعه بشری را بطرف تفاهم بین‌المللی و صلح و آسایش راهبری مینماید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۴ - یونسکو در ایران :

منشور ملل متحد ضمن ماده ۵۷ اساسنامه خود بلزوم تأسیس این سازمان اشاره کرده است ، و این منشور در دوره سیزدهم قانونگزاری بتصویب مجلس شورای ملی ایران رسید . در غیاب مجلس طبق تصویب نامه شماره ۹۱۸/۴۸۷ مورخ سی ام اردیبهشت ۱۳۲۶ با اساسنامه یونسکو که بامضای چهل و یک دولت ، از جمله ایران رسیده بود موافقت شد و سپس در جلسه پانزدهم تیرماه / ۱۳۲۷ از تصویب مجلس شورای ملی گذشت و اساسنامه کمیون ملی یونسکو نیز بشماره ۱۲۰۵/۱۵۱ در تاریخ ۱۳۲۸/۲/۱۴ بشرح ذیل بتصویب هیئت وزیران رسید :

« هیئت وزیران در جلسه دهم اردیبهشت ماه ۱۳۲۸ بموجب پیشنهاد شماره ۲۵۳۳ مورخ ۲۸/۲/۱۰ وزارت فرهنگ اساسنامه کمیون ملی یونسکو را که مبنی بر ماده هفتم اساسنامه سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) مصوب جلسه پانزدهم تیرماه ۱۳۲۷ مجلس شورای ملی است در ضمن سیزده ماده بشرح ضمیمه تصویب نمودند» پس از تشکیل رسمی کمیون ملی یونسکو در ایران اقدامات مؤثری برای شناساندن این سازمان مهم بین المللی در ایران بعمل آمد . کمیون معمولاً ماهی چند بار جلسات خود را با شرکت اعضائیکه اساسنامه پیش بینی کرده تشکیل داده در باره مشی کار خود اتخاذ تصمیم کرده است . در پانزدهم تیرماه ۱۳۲۷ کمیون ملی یونسکو بجای « گزارش دومانه کمیون ملی یونسکو » در ایران مبادرت نمود که تا کنون مرتب منتشر شده و خدمت ذیقیمتی در جلب توجه فرهنگیان و صاحبان ذوق و هنر در زمینه های مختلف موسیقی - ادبیات و علوم و غیره کرده است .

اخیراً بر اثر اقدامات کمیون ملی یونسکو مقرر شده است هدفهای یونسکو در مدارس تدریس شود تا جوانان کشور به پیروی از مقاصد عالیة یونسکو با روح تفاهم بین المللی و برادری و برابری پیش از پیش آشنا شوند .

رابط بین یونسکو و ایران :

پس از تشکیل رسمی کمیون یونسکو در ایران رابط بین یونسکو و ایران

این کمیون شده است. هر سال نمایندگانی با نظر این کمیون انتخاب میشوند تا در کنفرانسهای عمومی شرکت نموده از پیشرفتهاییکه در زمینه تربیت - علم و فرهنگ نصیب افراد جهان شده اطلاعات لازمه را کسب نموده در مراجعت بعنوان ارمغان همراه آورند و ضمناً پیشرفتهاییکه در عرض یکسال در این زمینهها نصیب ما شده است باطلاع سایرین برسانند.

مشکلات بزرگ فرهنگی :

تا میزان بیسوادی در این کشور در حدود هشتاد درصد است - تا بقدر وفاقه و مرض هموطنان ما را رنج میدهد، بطور قطع بایستی هم عمده کمیون ملی یونسکو صرف جلب کمک از خارج و از بین بردن این موانع مهم پیشرفت و ترقی نژاد ایرانی بشود - برنامه فرهنگی ما در جواب احتیاجات خاص این مملکت نیست - کتابهای مهم و گرانبهای نویسندگان عالی مقام کشورهای مختلف هنوز آنطور که باید بزبان فارسی ترجمه نشده و کتابهای علمی جدید بزبان فارسی کمتر نوشته شده است. دانشگاههای ما فاقد وسائل کافی و لازم برای تحقیق و تتبع است و از لحاظ گنجایش و ظرفیت نیز برای رفع احتیاجات دانشجویان ما کافی نیست. در حدود چهار هزار نفر از دانشجویان ما از ناچاری بخارج مسافرت کرده و با فرسخها دوری از وطن و تحمل هزاران مشقت و رنج در دانشگاههای خارج تحصیلات خود را ادامه میدهند.

تا این مشکلات و نظائر آن در این مملکت موجود است کشور ما از لحاظ فرهنگی احتیاجات مبرمی خواهد داشت که باید از تسهیلات و کمکهای کمیون یونسکو استفاده نماید

کمکهای یونسکو بایران :

بر اثر فعالیت نماینده دائمی ایران در یونسکو - از سال ۱۹۴۸ به بعد کشور ایران جزء کشورهای آسیت دیده از جنگ شناخته شده و از این لحاظ کمکهای ذیقیمتی از لحاظ کتاب و لوازم آزمایشگاهی باین کشور شده است. بواسطه استفاده از کوپن بین المللی کتاب باندازه قابل ملاحظه ای کتابهای کتابخانه های دانشکدهها و مجلس و کتابخانه ملی افزایش یافته و مورد استفاده مراجعین واقع شده است. کارشناسانی نیز در رشته های مختلف در دفعات مختلف بایران آمده و مطالعات خود را در اختیار مؤسسات ذینفع قرار داده اند. از کمک

تحصیلهای یونسکو عده ای از جوانان اینکشور استفاده کرده و برای تکمیل معلومات و اطلاعات خود بخارجه اعزام شده اند .

از لحاظ کمکهای فنی یونسکو بایران خلاصه اقداماتی که تا کنون در این باره معمول گردیده بطور خلاصه این است که چهار طرح برای مطالعات فنی در رشته های کشاورزی و فرهنگی و آزمایشگاهی و علمی و کتابداری تهیه شده و طرح پنجمی نیز فراهم گردیده که مربوط بمطالعات پزشکی است و بسازمان جهانی محول شده است . (۱)

روز اعلامیه حقوق بشر و یادآوری هدفهای عالی یونسکو

دوم آبانماه هر سال که مصادف با ۲۴ اکتبر است در تالار فرهنگ در تهران مجلس جشنی برپا میشود که ابتدا پیام اعلیحضرت همایون شاهنشاهی که بمناسبت این روز شرف صدور مییابد توسط وزیر دربار قرائت میشود و سپس وزیر امور خارجه معمولاً مطالبی درباره اهمیت اینروز بیان مینمایند - رئیس جمعیت ایرانی طرفدار سازمان ملل متحد نیز مطالبی در خصوص هدفهای سازمان اظهار میکنند و دانشگاه تهران و مؤسسات علمی دیگر نیز پیامهایی توسط نمایندگان خود قرائت میکنند .

اینک پیام دانشگاه را که در جشن دوم آبانماه ۱۳۳۱ قرائت شده از لحاظ اینکه حاوی فرهنگ ایران و عاققه بهمکاری با هدفهای یونسکو است ذیلا درج میکنیم :

« مراسمی که در روز ملت‌های متحد انجام میگردد این فائده را دارد که هدف عالی این سازمان عظیم جهانی را بعموم یادآوری کند و همه افراد ملت‌ها را تشویق نماید که در راه نیل بمنظور یعنی ایجاد وسائل آشنائی و دوستی و همکاری میان همه افراد بشر که موجب صلح و سعادت است بیشتر کوشش کنند .

دانشگاه و دانشگاهیان گذشته از این امور کلی و عمومی که همه افراد ملت‌ها را شامل میشود با این سازمان ارتباط خاصی دارند و این ارتباط از طریق یکی از قسمتهای بسیار مهم سازمان ملل متحد است که سازمان فرهنگی و علمی و آموزشی است و باختصار « یونسکو » خوانده میشود . شاید این قسمت از سازمان ملل متحد اگر در کار خود توفیق یابد و بتواند برنامه کار خود را چنانکه باید و آرزومند است اجرا کند بزرگترین خدمت را بعملی شدن منظور سازمان ملل متحد انجام دهد .

مساعدت در تکمیل مؤسسات فرهنگی که یکی از مواد کار یونسکو است و دانشگاه تهران نیز از آن بکلی بی بهره نبوده است، از شریفترین و سودمندترین اقدامات ایندستگاه بین‌المللی فرهنگی است و سعی در ایجاد حسن تفاهم میان ملت‌ها بوسیله آشنائی ایشان با تاریخ فرهنگ یکدیگر شاید از همه وسائل دیگر سودمندتر و موثرتر باشد. همین نکته اخیر است که دانشگاه تهران را نیز بخصوص در اقدامات و اعمال سازمان فرهنگی یونسکو سهیم و بدان علاقه‌مند میسازد.

کشور کهنسال ما با فرهنگ عظیم و درخشان خود در طی تاریخ همواره این وظیفه عالی را که ایجاد ارتباط معنوی و حسن تفاهم میان ملت‌های مختلف است بخوبی انجام داده است. ایران یکی از کشورهای معدودی است که از قدیمترین زمان همیشه درهای خود را بروی دانش و فرهنگ گشوده داشته و نیز در سطح نقل علوم و معارف از مشرق بغرب جهان بوده است.

اینجا جای آن نیست که خدمات ایران را فرهنگ و تمدن جهان بشماریم و به تفصیل در آن بحث کنیم و فرصت مانیز برای چنین گفتگویی بسیار تنگ است. از تاثیر اندیشه ایرانی در فلسفه اشراق و افلاطونی یونان و سهم بزرگی که دانشمندان مادر ایجاد تمدن اسلامی داشته‌اند در اینجا بحث نمی‌کنیم. می‌دانیم که همین زبان فارسی در عصر مارکوپولو، زبان تجارب و تمدن آسیای وسطی از پکن تا آسیای صغیر و خلیج فارس بوده است.

فرهنگ ایران چنانکه دانشمند قدیم فرانسوی مرحوم پروفور رنه گروسه گفته است قرنها وسیله اتحاد و ارتباط و هماهنگی میان ملت‌های جهان بوده است. ایران نخستین ملت غیر عرب بود که به اسلام گروید و نخستین ملت شرقی که فلسفه یونان را اخذ و اقتباس کرد و خاص خود گردانید و نخستین ملتی است که عرفان هندی را با اندیشه‌های لطیف خود در آمیخت.

نژادهای گوناگون بوسیله اندیشه و ایرانی شعر فارسی باهم ارتباط یافتند. شاعران این سرزمین بدان‌مقام رسیدند که اروپائی و هندی و ترك و گرجی را شیفته

معانی لطیف و عواطف عالی خویش ساختند. عارف ایرانی « اگرچه مسلمان نیست » در جان و دل مسیحی و برهن نیز نفوذ یافته است. این صفات و خصائص است که فرهنگ ایران را به مقام عالی « فرهنگ جهانی » رسانیده است.

اکنون که یونسکو بعهد گرفته است که در این جهان پر آشوب و پر کینه میان افراد ملت‌ها آشنائی و یگرنگی پدید آورد وظیفه‌ایکه ایران در طی تاریخ انجام داده ممکن است سرمشق واقع شود و مایه دلگرمی و امیدواری گردد. یونسکو وظیفه مهم خود را آن میدانند که پیوند آشنائی و همکاری میان شرق و غرب پدید آورد و تاریخ فرهنگ ایران دلیلی آشکار است بر آنکه این کار شدنی است زیرا که در زبان ما و اندیشه ما و تاریخ ما، همواره شرق و غرب چنان درهم آمیخته که از هم جدا نمیتوان کرد. امروز نیز دانشگاه تهران امیدوار است که بسهم خود در ایجاد و ارتباط معنوی و فرهنگی میان ملت‌های جهان مؤثر باشد و خدمتی را که از هزاران سال پیش بعهد گرفته و انجام داده است همچنان ادامه دهد. »

ژویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

منابع : Unesco today. U.S. National commission for
Unesco, Washington, D. C. Department of State -
Publication 3691

- ۲ - « گزارش دو ماهه کمیسیون ملی یونسکو در ایران » شماره ۶۰۵ جلد سوم - شماره ۱ و ۲ - جلد پنجم - شماره ۳ جلد اول
- ۳ - مجله یغما، شماره اول - سال اول
- ۴ - نامه شماره ۳۴۵۷ مورخ ۱۶/۱۲/۳۲۱۲ کمیسیون ملی یونسکو بعنوان نگارنده
- (۱) - برای اطلاعات بیشتر بموضوع کمک‌های یونسکو بایران « گزارش دو ماهه کمیسیون ملی یونسکو در ایران » شماره ۶۰۵ - جلد سوم، صفحه‌های ۲۴ و ۲۶ - شماره ۳ و ۴ جلد چهارم صفحه ۲۸ مراجعه شود.